

Ursmältning av gammalt vax från ramar med vaxtratt

av Sven Nordström

Vaxtratten

Den finns inte i handeln så man måste tillverka den själv eller få en plåtslagare att göra den. Bäst är förstås en tratt av plåt (rostfri eller förzinkad) men den går även att göra av plywood eller plyfa eller något annat som inte påverkar vaxet.

Måtten utgår från måtten på ditt ramformat och låda. Hur spetsig tratten är spelar troligen ingen större roll men lämpligt är nog att djupet är ungefär en tredjedel av höjden på lådan.

Lådor

Har du skattlådor av trä kan du använda dessa. Enklast är att använda tre lådor men det kan gå att palla upp de två andra på något annat sätt. Om du gör en ställning för själva vaxtratten kan det räcka med bara en skattlåda för ramarna. Skattlådornas väggar kan svälla av ånga så man bör förstärka hörnen med skruvar och/eller behandla insidan med smält vax eller lack. Att bygga en särskild låda av plyfa kan ju den händige välja att göra.

Övrigt

Om du då även har ett vanligt spärrgaller och ett stycke tyg som täcker spärrgallret – då har du det mesta som behövs. Tygets funktion är att få första silningen av vaxet på en gång. Har man rester av Ljunghonung i vaxkakorna bör man inte använda tyget. Ljunghonungen rinner inte igenom utan täpper igen tyget totalt. Därtill används vaxtratten och en ånggenerator (typ tapetborttagare) och ett lock med ett hål i som passar slangen från ånggeneratoren – förslagsvis av plyfa som tål ånga bra. Med en hink för vaxet är utrustningen komplett.

Sammanfattningsvis behövs:

- En till tre skattlådor av trä:
- Spärrgaller
- Tygstycke som täcker spärrgallret
- Vaxtratten
- Ånggenerator (typ tapetborttagare)
- Lock med hål i för slangen från ångkokaren.

Gör såhär:

- Ställ en hink med minst ett par liter varmt vatten på marken eller på golvet i ett väl-ventilerat utrymme. Ställ hinken på något isolerande material så att vattnet inte kyls för snabbt.
- Placera en skattlåda över hinken (på golvet/marken).
- Ställ en skattlåda ovanpå den första och placera vaxtratten i denna.
- Lägg spärrgallret på lådan med vaxtratten och ett stycke textil, t ex av ett gammalt lakan, på spärrgallret.

- Ställ en skattlåda, med de ramor du vill rensa från vax, ovanpå tratten och locket med hålet överst (en variant kan vara att ha en låg sarg under lådan med ett hål i sidan).
- Ånggeneratören bör rymma ett par liter vatten så att ångningen kan pågå ca $\frac{3}{4}$ timme. Stoppa ner slangen från ånggeneratören i hålet (man kan täta med lite hushållspapper eller tygremsa) och kör i gång.
- När ångan tar slut är processen klar. Du har filtrerat vax i hinken. Låt det stelna. Genom att använda hett vatten i hinken från början – och se till att det inte blir för stark avkylning under vaxtratten – bildas en sammanhållen kaka av vax ovan på vattnet. Om det är för kallt får man räkna med att använda en hushållssil för att få upp allt vax.
- Medan ramorna fortfarande är varma; slå av avfallet som ligger i deras nedre del och ta bort tyget från spärrgallret.

